

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

Melyik könyvtárban dolgozol?

A Dunamelléki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének könyvtárában, beosztott lelkész-könyvtáros státuszban.

Milyen számodra fontos jellemzőjét emelnéd ki?

Először is a Könyvtár alapítóinak, Ráday Pálnak és fiának Gedeonnak elkötelezettségét, haza- és egyházszeretetét, hűségét. Másodsor, hogy a könyveink többségének története, sorsa, kötődése van, legyen az régi és unikum vagy 20. századi. Harmadsor, hogy a könyvtár alapításától kezdve a közösséget szolgálta, nem csupán úri passzió volt, egyházi tulajdonba kerülve pedig a mai napig nyilvános könyvtárként működik.

Mióta dolgozol itt? Hogyan kerültél ide?

1980. július elseje óta, éppen befejeztem a teológiai akadémia első évfolyamát. Benda Kálmán, néhai igazgatónk keresett fiatalokat a könyvtárba. Könyvtárszerető dékánunk volt és mivel kitűnő bizonyítvánnyal fejeztem be az évet, ezért a püspöknek fölterjesztette exmisszuszi jelölésemet, ő pedig kirendelt. Ettől kezdve délelőtt hallgattam az előadásokat, délután mentem dolgozni a könyvtárba.

Miért, hogyan lettél könyvtáros?

Azt hiszem, hogy erre születtem. Hat éves koromban teljesen egyedül beiratkoztam a községi könyvtárba, majd gimnazista éveimben a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára volt a mindennapi szórakozásom, ott végleg megfertőződtem. Azután a Rádayban a pult másik oldalára kerültem, olvasóból segédkönyvtáros, olvasószolgálatos lettem. A teológia elvégzése után kirendeltek intézményi segédlelkésznek, később beosztott lelkésznek a Gyűjteménybe, ekkor még a női lelképászorok nem voltak teljes jogú lelkészek, önállóan nem oszthattak sákramentumokat és nem vállalhattak gyülekezetet sem. Az 1980-as évek vége felé igazgatóm ajánlására jelentkeztem az ELTE BTK könyvtár szakára, 1992-ben diplomáztam. Amikor a rendszerváltozás

Kovácsné Pázmándi Agnes

után a lelkészni ugyan már nem számított közveszélyes munkakerülőnek, de nem volt társadalombiztosítása sem, ezért GYES-t sem kapott. Akkor született az első gyerekünk. A fenntartónkhoz fordultam segítségért, a válasz is készen volt: „Mohács alatt is szültek”. A férjem fizetése a lakásrészletünket éppen kifutotta. Habozás nélkül mentem el egy vidéki könyvtár igazgatójának hívására dolgozni, 4 órásként. Jól jött egy közművelődési könyvtár a friss diplomásnak. Bele a mélyvízbe, hol felnőtt-, hol gyermekkönyvtáros voltam, igazi missziós területen! Nagyon sokat tanultam, a kollégák is szerettek, ketten is konfirmáltak közülük, amíg ott dolgoztam. Ez persze nem az én érdemem, én legfeljebb csak eszköz voltam. Különleges kegyelmi időszak volt az életemben, amit csak később értettem meg igazán. Visszatérésem után Benda Kálmán halála negatív hatással volt rám. Nem találtam a helyem, megszűnt a jól szervezett munka és a munkatársak megfelelő szakmai menedzselése, gazdátlanok lettünk. Nehéz volt az új helyzethez alkalmazkodni, de szép lassan, türelemmel és kitartó munkával, az olvasók bizalma és szeretete visszaadta az önbizalmamat. Nem kellett kényszerűen bizonyítanom, hogy mennyit érek, már nem is akartam.

Miben áll a napi munkád? Milyen feladatokat látsz el?

Papíron feldolgozó könyvtáros vagyok, de mindig olyan feladatokat látok el, ami éppen jön. Bibliográfiai leírást készítek, revíziót végzek, kutatókat tájékoztatok, referenzs kérdésekre válaszolok, figyelem a levelezőlistákat és segítek a kollégáknak, adminisztrátora vagyok az adatbázisnak. Emellett jön

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

az öröm-könyvtárosság: kiállítások rendezése, ahol kinyithatom a kincsesládát, bemutathatom a könyvtár, a levéltár és a múzeum értékeit. Csoportokat vezetek, szívesen látok kollégákat, érdeklődőket, és gyülekezeti tagjainkat. Ugyanolyan nagy örömmel vezetem körbe a genfi egyetem professzorát, mint Juliska nénit a szamoszegi gyülekezetből. Rendkívüli hittanórákat, történelemórákat és magyarórákat tartok diákoknak, konfirmandusoknak, előadásokat felkérésre különböző témákban. Van saját kutatási témám is, azzal is foglalkozom.

Milyen kihívásokat tartogat a munkád?

Mostanában nagy kihívás számomra a fiatalok érdeklődésének, figyelmének felkeltése. Még nem is tudom teljesen a megoldást, mert a „kütyükkel” nehéz felvenni a versenyt. Az olvasó, kutató szeretne mindent online elérni, gyorsan megkapni az áhított dokumentumot, ugyanakkor a mi érdekünk, hogy eljőjön hozzánk, keressen bennünket. Ellentmondás van bennem, hogy a múltat ápolom, ugyanakkor a jövőt kellene motiválnom. Sokszor nehéz „eladni a portékát” úgy, hogy ne sérüljön az érték és a minőség. Mint ahogy a koncerten sem tapogatom meg a zenészt és a hangszert, így a könyvtárban sem tudok mindent interaktívvá tenni. Ugyanakkor törekszem arra, hogy életre szóló élmény legyen egy-egy régi kötet megérintése, az illatának megérzése, szerzőjének megismertetése, vagy sorsának bemutatása. Tavalý Tompa Mihály születésének 200. évfordulója alakalmából egy vándorkiállítással összekötve előadásokat tartottam Csurgón, Sárbogárdon, Százhalombattán és a Pinceszínházban. Két középiskolában jártam, ahol nem prezentációval, hanem egy Facebook profil létrehozásával mutattam be az elefedett pap-költő életét, munkásságát. Sikeres volt, mert sok jelölést kapott a diákoktól is. Idén januárban nagy felajánlást tettem az egyházkerületi lelkeszi értekezleten. Szeretném a rendszerváltás után megjelent gyülekezeti hírleveleket, gyülekezeti újságokat,

kiadványokat digitális formában összegyűjteni. Szerintem a jövő egyháztörténetét, gyülekezeti hitéletét nem lehet ezek nélkül felkutatni, megírni. Feladatnak érzem ezek összegyűjtését, megőrzését és hozzáférhetőségét biztosítani a jövő kutatói számára. Vannak lelkes támogatóim a lelkeszek között, már kaptam is kiadványokat visszamenőleg a kezdetektől. Vannak olyan gyülekezetek, ahol naprakész vagyok, kiderült, hogy olyanok is vannak, akik az OSZK számára is küldnek köteles példányt a nyomtatott formátumból. Jó jel!

Hogyan, milyennek látod a mai magyar könyvtárügyet és benne az egyházi könyvtárak helyét, szerepét?

Őszintén szólva, gyakran lenne okom elkeseredésre, mert periférián vagyunk erkölcsi és anyagi támogatásban, elismerésben. (Ráadásul „kihalófélben”). Úgy értem, hogy nincs kiszámítható, kidolgozott és hosszú távú könyvtári stratégia, koncepció. Frázispu-fogatás annál több. Érzem és tapasztalom, hogy egy „értékes púp”, nehéz teher vagyunk a fenntartónk hátán, mely annyi más aktuális problémával küzd, időszakonként létfenntartással is. Vigasztal ugyanakkor, hogy szükség van a munkánkra. A Corvinákat sem selejtezték le, mert már elavultak, vigyázni kell rá, megőrizni. Azzal is tisztában van minden fenntartó, hogy mi is a nemzeti kincs nagy hányadát őrizzük, talán nem raknak máglyát belőle. Abban reménykedem, hogy mindig lesznek olyanok, akik szeretik, megbecsülik a könyveket és utódaink is lesznek majd ebben a gyönyörű hivatásban, ahol szolgáltatunk, kutatunk, értékeket őrzünk. Nagyon fontosnak tartom az egyházi könyvtárak együttműködését, amiben nagy szerepe van az EKE-nek. Továbbképzéseken, szakmai napokon találkozhatom olyan különböző felekezeti kollégákkal, akik hasonló gondokkal küzdenek. Ezeken a fórumokon megoszthatjuk örömeinket, tapasztalatainkat, ezek a kölcsönös eszmecserék mindig építőek és erőt adnak

KI KICSODA

AZ EGYHÁZI KÖNYVTÁRAKBAN

a továbbblépéshez. Ráadásul az EKE a szakmaiság mellett egységesen és következetesen képviseli az érdekeinket is, amikor szükség van rá. Meglepetéssel töltött el, hogy Szinnyi-díjra jelöltek ebben az évben. Furcsa módon idén már csak ketten kapták meg a díjat, pedig eredetileg négy díjazottra alapították az elismerést. Vannak köztünk sokkal méltóbbak mint én, mégis jól esett, hogy valaki méltónak talált erre az elismerésre és a szakmai bizottság is támogatta a jelölésemet. Ráadásul az egyházi könyvtárosokat soha nem szokták elkényeztetni ez ügyben. Ez az életem, természetesen nem azért dolgozom, hogy kitüntessenek, de egy-egy elismerés mindig lendületet ad az újrakezdéshez, és az önbizalomnak sem tesz rosszat.

Milyen hobbid, szabadidős elfoglaltságaid vannak?

Szeretem a teniszt, lelkes rajongója vagyok a játéknak és a játékosoknak. Szeretek kézimunkázni, tudok varni. A rendszerváltás után, amikor leépítettek a magyar könnyűipart, akkor sok ruhát varrtam a családnak, még öltönyt és téli kabátot is a gyerekeimnek. Mindent szeretek, ami kreatív és hasznos elfoglaltság. Lehetőségeimhez képest szeretek utazni, mindig valami újat látni, megismerni.

Mit jelent számodra az olvasás?

Az olvasás lételemem, kikapcsolódás és a fantáziám pallérozója.

Melyek a legfontosabb, meghatározó olvasmányélményeid?

Mostanában inkább szakirodalmat olvasok az előadásaimhoz, kutatásaimhoz, szépirodalmat, egyebet utazás közben vagy szabadság alatt. Számos meghatározó élményem van. Sorolhatom? Gyerekkoromból a Benedek Elek-mesekönyvek, azután Erich Kästner Két Lottija, amit később németül és franciául is elolvastam, és persze a csíkos és pöttyös könyvek. Még gyerekkorom élménye egy vastag egyháztörténet, amit ma már a szakzsargon „Bánó-Bucsy”-ként emleget. Minden valamire való református családban ott volt a polcon. Innen tudtam meg, hogy kik

a reformátorok, kik voltak a gályarabok, néha szép ákom-bákomokat is rajzolgattam bele. Majd konfirmándus koromban emiatt ért egy nagy csalódás is, amikor kiderült, hogy Luther Márton és Kálvin János nem is volt magyar! Gimnazista koromban Jókaitól mindent elolvastam, a versek nagyon közel kerültek hozzám. Arany János és Ady Endre meghatározó élmény. Volt egy Galgóczy Erzsébet korszakom is. Általános iskolai rajztanárom miatt a művészettörténet felkeltette az érdeklődésemet, minden könyvet megnéztem a könyvtárban, a szüleimmel megvettem E. H. Gombrich A művészetek története című könyvet. Azzal keltem, azzal feküdtem, ma már a lányom könyvespolcát gazdagítja. Felnőttként gyakran Fekete Istvánnal utazom vissza a nagyszüleimmel töltött, boldog nyarakba, a paraszti világba, ahol nagyon jó volt békességben élni. Szabó Magdától is elolvastam mindent, a verseire is nagyon kíváncsi vagyok. Lázár Ervint előbb ismertem meg novelláiból, mint örökbecsű gyermekkönyveiből. Teológusként Albert Schweitzer és Claus Westermann, Dietrich Bonhoeffer volt rám hatással. Most éppen Westermannról olvasom az Isten angyalainak nincs szárnyuk című kötetet. Az egyháztörténet, a gyülekezettörténet most is nagyon fontos számomra, igyekszem mindent beszerezni a könyvtárnak, ami csak felbukkan. A bibliográfiai leírásban az a jó, hogy nálunk nem teljesítménybérre megy. Ahhoz, hogy tárgyszavazni tudjam, minden könyvbe bele kell nézni, így aztán olyan „jó félművelt” lesz az ember, csak ragad rá valami! Nagyon élvezem a kiállítási katalógusokat, évkönyveket, tanulmányköteteket, de mindenevő vagyok. Aktív olvasója vagyok a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak, szeretem a memoárokat, útleírásokat. Szerencsés vagyok, hogy a hobbim a munkám!

Budapest, 2018. augusztus 31.

Kovácsné Pázmándi Ágnes
Dunamelléki Református Egyházkerület
Ráday Könyvtár